

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ НА ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНОЮ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Забезпечення сталого розвитку є ключовим пріоритетом для сучасних держав, що прагнуть гармонійного поєднання економічного зростання, соціального добробуту та екологічної безпеки. Україна, усвідомлюючи важливість цього напрямку, приєдналася до глобальної стратегії сталого розвитку та визначила 17 ключових цілей, представлених на рис. 1. Ці цілі формують комплексну систему розвитку держави, де економічний вектор спрямований на забезпечення доступної енергії, розвиток інновацій та інфраструктури, створення сталих міст та впровадження відповідального споживання.

Рис. 1. 17 цілей сталого розвитку України та засоби їхньої реалізації Джерело: складено за Законом України "Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року"

Як видно з рисунку, цілі сталого розвитку чітко розподілені за трьома основними групами. Економічний вектор (цілі 7, 9, 11, 12) спрямований на забезпечення доступної енергії, розвиток інновацій та інфраструктури, створення сталих міст та впровадження відповідального споживання. Соціальний вектор (цілі 1-5, 8, 10, 16) охоплює подолання бідності та голоду, забезпечення якісної освіти, досягнення гендерної рівності та гідних умов праці. Екологічний вектор (цілі 6, 13-15) зосереджений на забезпеченні чистою водою, протидії кліматичним змінам та збереженні екосистем. Важливо відзначити, що ціль 17 "Партнерство заради сталого розвитку" є наскрізною та

забезпечується через шість ключових інструментів реалізації: нормативно-правові, фінансові, економічні, інформаційно-комунікаційні, дослідження та розробки, а також реформування освіти. До початку повномасштабного вторгнення РФ Україна демонструвала значний прогрес у досягненні цих цілей, що підтверджується покращенням позиції в Sustainable Development Report з 41-го місця у 2019 році до 37-го місця у 2021 році.

Російська військова агресія завдала нищівного удару по всіх складових сталого розвитку України, суттєво погіршивши досягнуті результати та створивши нові перешкоди для подальшого прогресу. В економічній сфері відбулося безпрецедентне руйнування інфраструктури та виробничих потужностей. Падіння ВВП на 30% у 2022 році стало найглибшим за всю історію незалежності України. Промислове виробництво скоротилося на 36,9%, причому найбільше постраждали галузі виробництва будматеріалів, металургії та хімічної промисловості, де падіння перевищило 60%. Особливо критична ситуація склалася в енергетичному секторі – через систематичні ракетні атаки на об'єкти критичної інфраструктури виробництво електроенергії скоротилося більш ніж на чверть. Додатковим ударом стала втрата доступу до п'ятої частини потужностей відновлюваних джерел енергії, які опинилися на тимчасово окупованих територіях.

Соціальна сфера зазнала глибоких структурних деформацій через масштабну вимушену міграцію населення та системне руйнування соціальної інфраструктури. Лише за перші шість місяців повномасштабної війни чисельність населення України скоротилася на 6,7 млн осіб – це найбільша міграційна криза в Європі з часів Другої світової війни. Ринок праці пережив безпрецедентні потрясіння – рівень безробіття зріс більш ніж удвічі, досягнувши критичної позначки в 21,1%, а рівень зайнятості впав до історичного мінімуму в 39,8%. Катастрофічних руйнувань зазнала соціальна інфраструктура – лише прямі збитки освітній сфері оцінюються у 8,9 млрд доларів США, що включає пошкодження та знищення шкіл, університетів та інших освітніх закладів.

Найбільш руйнівного та довготривалого впливу зазнало довкілля України. Масштаби екологічної катастрофи вражають: в атмосферу викинуто понад 42 млн тонн парникових газів внаслідок бойових дій, пожеж та руйнування промислових об'єктів. Близько третини території країни (174 км²) забруднено вибухонебезпечними речовинами, що створює довгострокові ризики для екосистем та населення. Підлив Каховської ГЕС став безпрецедентною екологічною катастрофою, збитки від якої перевищують 3,8 млрд євро та матимуть довготривалі наслідки для водних екосистем регіону. Станом на середину 2023 року зафіксовано 368 воєнних злочинів проти довкілля, найбільше у Київській (67), Дніпропетровській (37), Одеській та Запорізькій (по 28) областях. Сукупні екологічні збитки сягнули астрономічної суми в 2 трлн гривень, і ця цифра продовжує зростати.

Відновлення України та повернення до реалізації цілей сталого розвитку вимагає системного та комплексного підходу на всіх рівнях. На державному рівні необхідно створити сприятливе законодавче поле для залучення імпакт-інвестицій, продовжити антикорупційні реформи та розробити ефективні механізми відновлення зруйнованої інфраструктури. Міжнародна співпраця має зосередитися на залученні інвестицій, передових технологій та найкращих світових практик сталого розвитку. Бізнес-спільнота повинна переорієнтуватися на впровадження екологічно чистих технологій, забезпечення прозорості ESG-звітності та відповідального ведення бізнесу.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розробку інноваційних механізмів залучення імпакт-інвестицій та створення ефективної системи моніторингу прогресу у досягненні цілей сталого розвитку в умовах післявоєнного відновлення України. Особливу увагу слід приділити розробці методології оцінки довгострокових наслідків військової агресії для екосистем та пошуку шляхів їх відновлення.

Список літератури

1. Герасимчук Л.О., Пацева І.Г., Валерко Р.А. Гуманітарне розмінування України. Аграрні інновації. 2024. №24. С. 232-238. DOI: <https://doi.org/10.32848/agrар.innov.2024.24.33>.
2. Кірейцева Г.В. Значення екологічної інформації для стійкого розвитку України. Екологічні науки (Категорія «Б»). 2024. Вип. № 2(53). С. 14-25.
3. Герасимчук Л.О., Пацева І.Г., Валерко Р.А., Малиновська В.В., Луньова О.В. Державний нагляд за дотриманням вимог природоохоронного законодавства на території Житомирської та Рівненської областей. Екологічні науки. 2024. Вип. 1(52), Т.2. С. 146-150. DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2024.eco.1-52.2.27>